

Звідки книга до нас прийшла

Мета. Розкрити значення книги в житті людини.

Ознайомити з історією виникнення книги, її структурою. Дати елементарні відомості про шляхи створення сучасної книжки.

Сприяти формуванню інтересу до читання. Розвивати пізнавальні інтереси школярів, розширювати кругозір. Виховувати повагу до людей, які створюють книгу, шанобливе ставлення до книжки як духовної і матеріальної цінності.

Хід уроку

1. Організація класу.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повідомлення теми, мети, завдань уроку.

- "Хто багато читає, той багато знає", - так кажуть у народі.

Книжка вчить, як на світі жить, книжка відповідає на безліч запитань. Кожна людина знає, що мудрішого друга, ніж книжка, не знайти.

У таємний незвіданий Всесвіт
Шлях нам, мудра книго, вкажи,
Проведи по всіх зоряних трасах,
Стать мудрішими допоможи.
Нам відкрий усі вічні закони,
Таємниці минулих століть,
І в майбутньому, книго, навчи нас
Вберегтись від важких лихоліть.

- Сьогодні на уроці ми доведемо, що книжка - чудовий витвір людського розуму, найвірніший друг людини. А ще — будемо слухати, читати, гратися. Ви доведете, як багато знаєте, наскільки добре вмієте читати, гарно і правильно говорити.

3. Прогнозування та очікування результатів.

- Прочитаймо тему уроку на дошці і спрогнозуймо, про що ми дізнаємося на уроці і що ми від нього очікуємо.

4. Робота над темою.

— Ми вирушаємо з вами в далеке минуле, щоб ознайомитися з історією виникнення книги. А в цьому мені допоможуть книголюби. Вони підготували невеликі проекти.

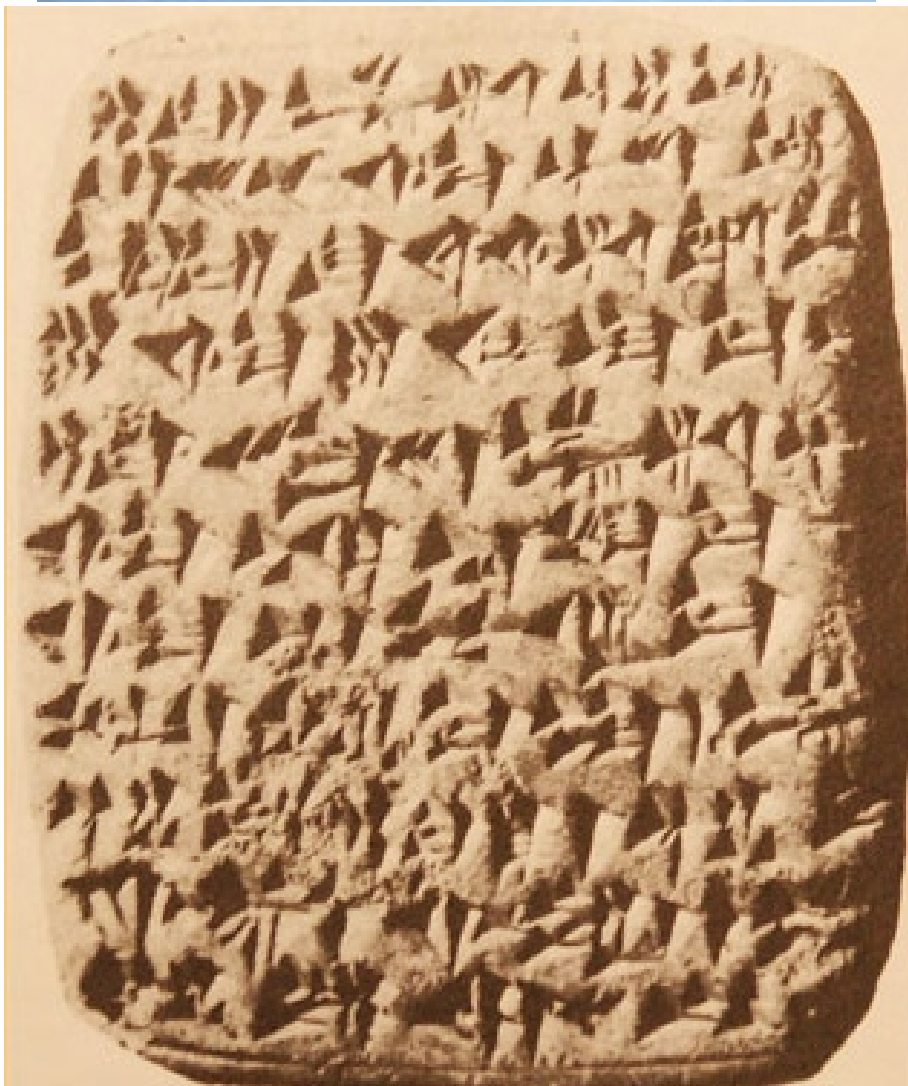
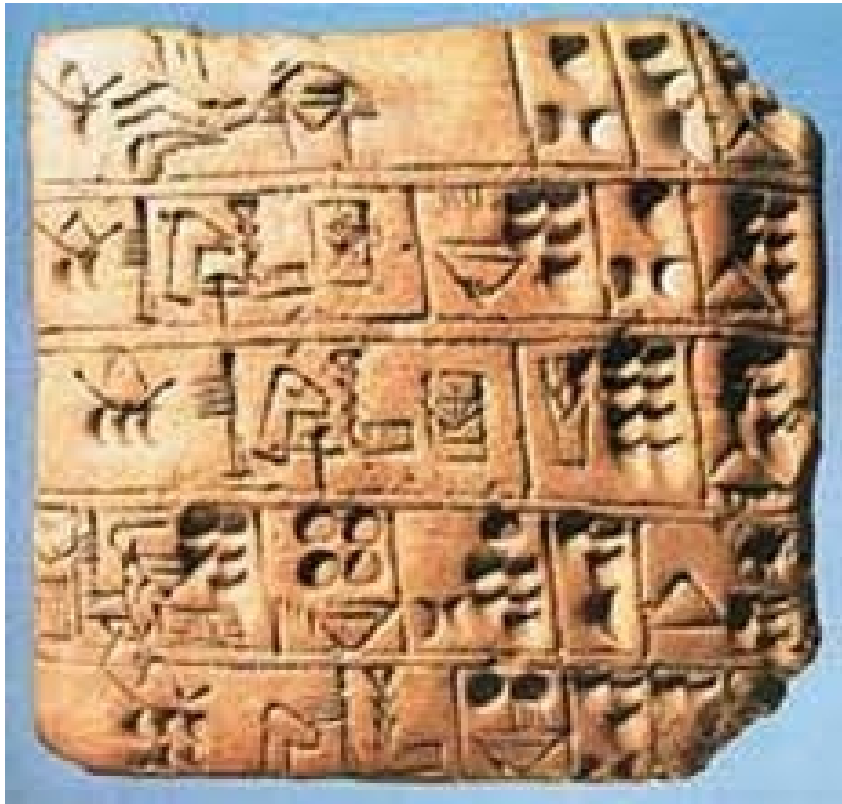
(Виходять підготовлені учні. Діляться інформацією про історію виникнення книги.)

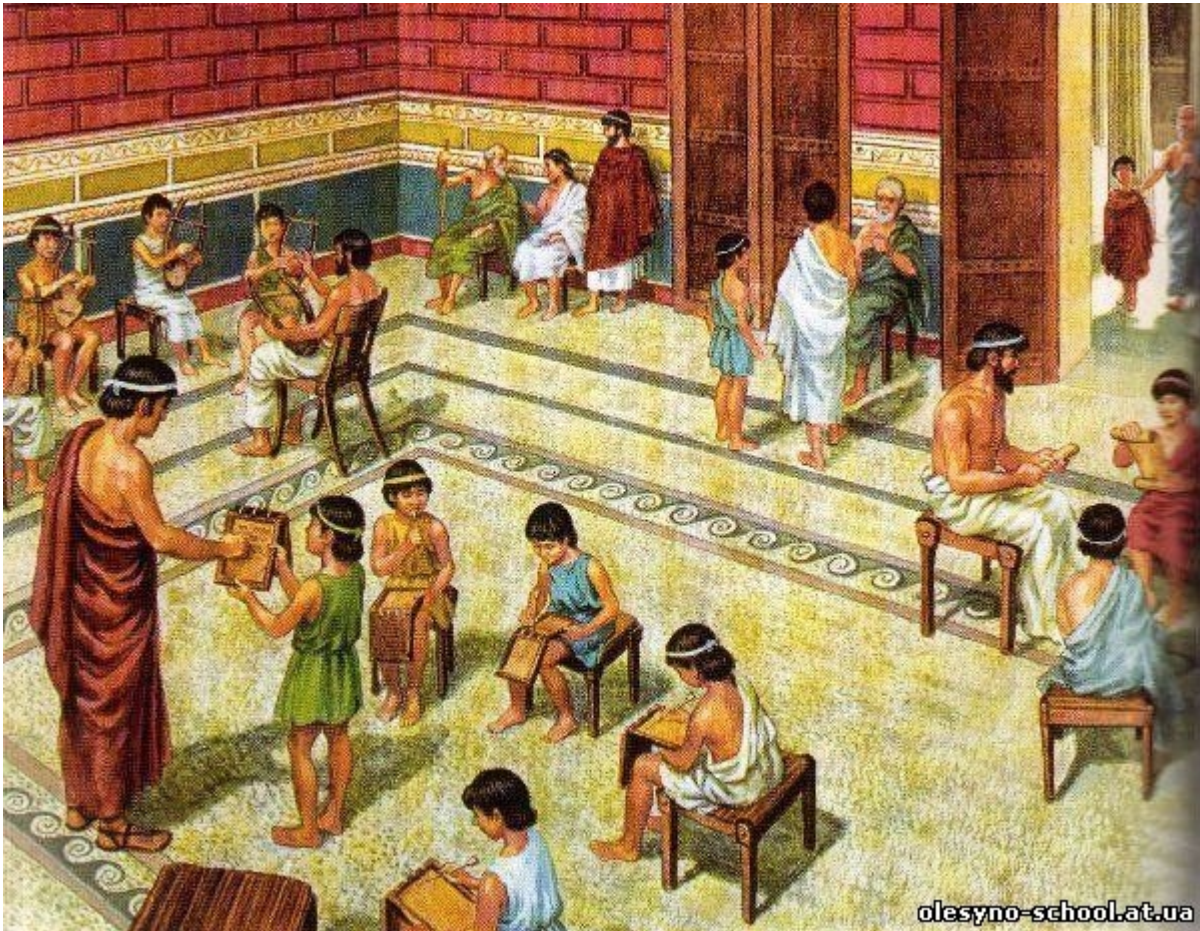
Лучень. Давним-давно на землі не було книжок,

люди не вміли їх робити. Сторінками найдавніших книжок ставали камені, стіни печер, сокири, вояцькі щити.

Писали на всьому, бо ж не було тоді ані паперу, ані пер чи олівців. У Єгипті зберігається така кам'яна "книга", сторінки якої сягають у ширину 40 м. Це одна із найдавніших книг у світі, які дійшли до нас через віки.

Згодом люди додумались писати на глині, яку потім сушили й випалювали на вогні. Та хіба на глиняних сторінках-цеглинках багато напишеш? А щоб взяти в дорогу 2—3 такі книги, потрібен був віз.

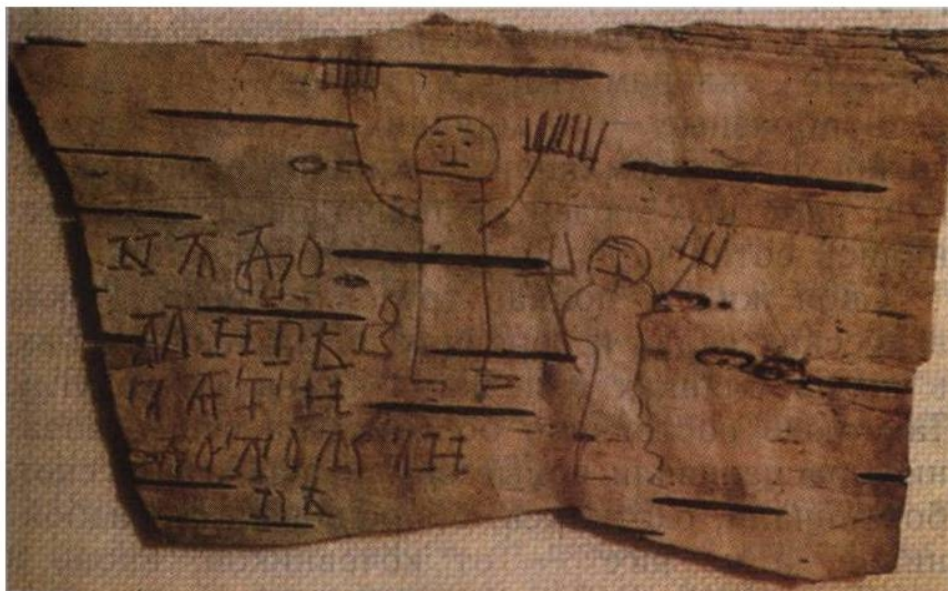

2 учень. Дуже любили книги в Київській Русі.

Особливо Ярослав Мудрий. Князь любив читати "і дні, і ночі...". Він заснував перше книгосховище — бібліотеку в Софіївському соборі, в якому зберігалося понад 500 книг.

Найпоширенішим у Київській Русі матеріалом для написання був берест — тонкий лист березової кори. Берестяні книги — унікальна пам'ятка давньоруського письма.

Берестяная грамота Онфима.

3 учень . З часом люди навчилися робити книги з тонкої козячої або телячої шкіри. Папір із шкіри назвали пергаментом (за назвою міста). Прикрашали книги мідними накутниками, дорогоцінним камінням. У бібліотеках такі книги приковували залізними ланцюгами до стіни, щоб ніхто їх не вкрав. Ці книги були дуже дорогі. На виготовлення однієї книжки потрібно було шкури з цілої череди (50-60 телят).

Пергаментные свитки-книги

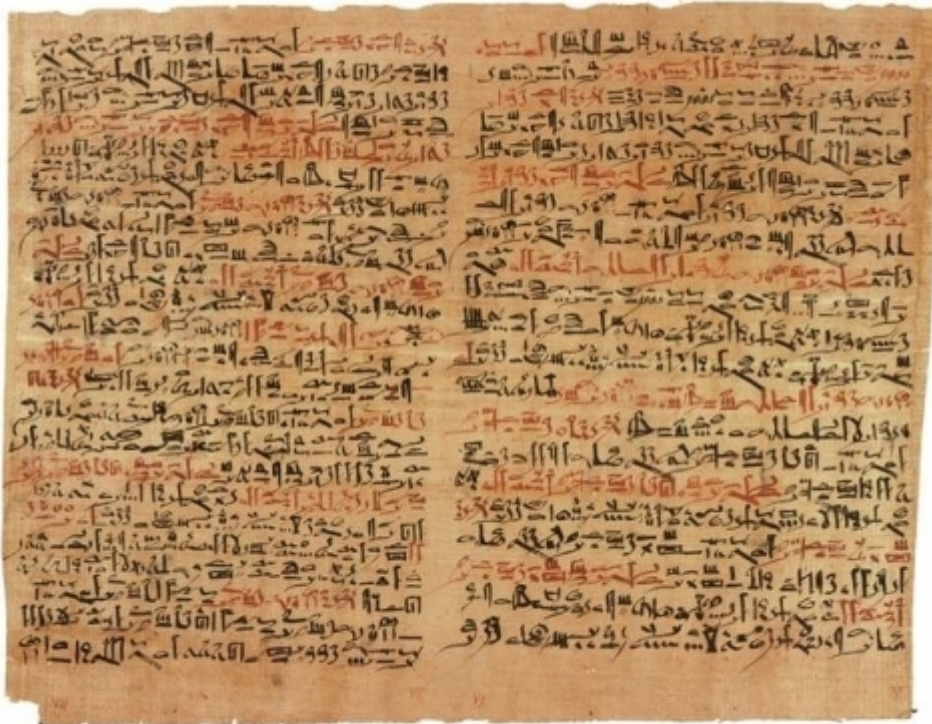

Несколько пергаментных листов составляли книгу.

4 учен ь . У далекій Африці на берегах повноводних річок простягнулися нескінченні зарості болотяної рослини — папірусу. Місцеві мешканці писали на сухих стеблах папірусу. Писати було

зручно, але такі книги швидко ламалися. Найбільша книга - сувій, довжина якого 40 м.

Сучасна книжка має форму "кодексу" (*кодекс* — латинське слово, означає зібрання, тобто книга — зшиті чи склеєні корінці аркушів, які легко перегортаються, завдяки чому можна швидко відшукати потрібну сторінку).

Papirusul Edwin Smith, secolul al XVI-lea î.Hr, New York Academy of Medicine

З у ч е н ь. У 1440 році (569 років тому) винайдено книгодрукування. Книга стала дешевою і доступнішою, її стало легше виготовляти.

Іван Федоров був першим друкарем на східнослов'янських землях — спочатку у Москві, а потім у Львові. Він друкував перші церковні книги, серед них був і Буквар. Справжній папір, що на ньому пишуть зараз, навчилися робити 2000 років тому. Спочатку книги писали вручну. А це було дуже довго і важко. Одну книжку переписували іноді кілька років.

Первая рукописная книга

Вчитель. Минуло ще багато часу, поки з'явилися друковані книги.

Як краплин у Дніпрі,
Як зірок угорі,
Як листочків на гіллі –
Стільки книг є на землі.
Все, що серце і що розум
Вік творили не один,
Повизбирувало людство

/

В книзі — перли із перлин.

5. Перевірка розуміння прочитаного.

Вправа «Мікрофон»

- Що було сторінками найдавніших книжок?
- Де використовували папірус?
- У якому році було створено першу друкарню?
- Хто був першим друкарем у наших краях?
- Які були перші його книги?
- Коли навчилися робити справжній папір?
- Хто із київських князів створив першу бібліотеку?

6. Гра "Доповни прислів'я".

. Навчання - сонце, а книга ... (віконце).

Книгу читай, розуму ... (набирай).

Кому книга — розвага, а кому — ... (навчання).

З книгою подружишся, розуму... (наберешся).

Книги читати — усе ... (знати).

Дім без книги — день ... (без сонця).

Книга - міст у світ... (знань).

7. Ознайомлення зі структурою книжки.

Права «Асоціативний куц».

- З чого складається книга

Вчитель розподіляє ролі між учнями, які добре читають (*палітурка, титульна сторінка, книжковий блок, довідкова частина*).

Палітурка.

Я - обкладинка, або палітурка, Пречудова у мене "фігурка", Корінець мене зшиває, Про це кожен учень знає. Книгу стійко захищаю. А ще автора та назву На собі я завжди маю.

Титульна сторінка.

Я титульною називаюся, До читача першою озиваюся: Назву автора ще раз ім'я, Розповім, де народилася я: Де і коли мене набирали, Звідки до читачів відправляли.

Книжковий блок.

Книжку з окремих блоків складають, Потім їх склеюють чи зшивають. Кожен блок містить 16 сторінок... Можуть й ілюстрації містити, Щоб читачу догодити.

Довідкова частина. А я довідкова частина, Щоб про книжку знала людина... Хоч у — стану на початку, А захочу — і в кінці. Анотація першою виступає, За нею передмова поспішає. Ну а зміст вам завжди покаже, Що читати, цікаво підкаже.

8. Тест на закріплення матеріалу.

1. Для чого потрібна обкладинка?

- а) прочитати назву книжки;
- б) ознайомитися з автором книжки;
- в) захистити книжку від пошкоджень і надати їй охайного вигляду.

2. Титульна сторінка містить:

- а) прізвище автора, заголовок, рік видання;
- б) прізвище автора, заголовок, малюнок;
- в) прізвище автора, заголовок, вихідні дані.

3. Із чого складається довідкова частина?

- а) анотація, передмова, зміст;
- б) біографія письменника;
- в) перелік творів, що увійшли в книгу.

4. Що таке книжковий блок?

- а) книжка без палітурки;
- б) книжки однієї тематики;
- в) нумерація сторінок.

5. Як визначити, чи цікаво буде її читати:

- а) перегорнути аркуші книги від початку до кінця;
- б) ознайомитися зі структурою книжки;
- в) переглянути ілюстрації.

9. Бесіда-екскурс "Як книжка прийшла до нас".

- Звідки починається пригода книги?
- Куди несе рукопис письменник?
- Що робить видавництво?
- Хто редагує книжку?
- Що робить художник?
- Що таке макет книги?
- Де друкують книгу?
- Яку роботу виконує коректор?

10. Гра "Впізнай героя".

В кожному домі, в кожній хаті,
В кожному місті і селі
Той, хто вміє вже читати,
Має книжку на столі.
Книга дружить з дітворою,
Полюби її і ти...

- Переді мною листи - розповіді казкових героїв.

Також слід впізнати героя, від імені якого йде розповідь.

1. Я вирішив подорожувати світом. Я гадав, що всі так само добрі, як мої бабуся і дідусь. Але виявилось, що у цьому світі мешкають і злі, і жорстокі, і хитрі. (*Колобок*).
2. Безперечно, я б не хотів її підводити. Я б міг відстати, і вся ця історія закінчилася б там, на балу. Але я не маю права ні поспішати, ні відставати. (*Годинник. "Попелюшка"*).
3. Для мене дуже шкідливо стільки часу знаходитись у воді. Дякую цьому допитливому хлопчику. Якби не він і не черепаха, то скільки б ще довелося мені лежати на дні? (*Золотий ключик. "Пригоди Буратіно"*).

12. Запрошення до участі в акції "Подаруй книжку бібліотеці".

• Діти, ви читачі нашої шкільної бібліотеки і громадяни країни Читалії. В бібліотеці ви знайдете багато цікавих книжок, дитячих журналів, газет. Книжки ви можете запросити до себе на гостини, тобто брати читати додому, а з газетами та журналами поспілкуватись у читальній залі. Ще в бібліотеці є книги, які все знають - словники, енциклопедії, довідники. Вони вам пояснять будь-яке незрозуміле слово та розкажуть про будь-що невідоме для вас. У нашій бібліотеці багато книжкових виставок.

Якщо у вас вдома є книжки, які ви вже прочитали, то, з дозволу батьків, подаруйте їх бібліотеці для того, щоб ці книги змогли прочитати інші діти.

Не кидай книгу на смітник,
Віддай її в бібліотеку,
Бо книга — скарб, у ній для тебе
Думок і висловів квітник.

А ще незвідані простори
Письменник відкриває в ній.
Тож дурно книгу не змарнуй,
Бібліотеці подаруй.

13. Бліц-турнір "Книголюб".

1. Як називається невелика книжечка, яка заведена на усіх читачів бібліотеки, в яку вписують дані про взяті книги? (Формуляр).
2. Спеціально оброблена шкіра молодих тварин, яку колись використовували для письма. (Пергамент).
3. Майстерня, фабрика, де виготовляють книги.
(Друкарня).
4. Як називається зібрання творів Тараса Шевченка? (Кобзар).
5. Яка найбільша книга? (Кам'яна).
6. Що означає слово "кодекс"? (Зібрання - книга).
7. Як називаються обрядові народні величальні пісні зимового циклу? (Колядки, щедрівки).
8. Про кого йдеться: "за три копи куплена..."? (Про Козу-Дерезу).
9. Хто написав казки "Кресало", "Гидке каченя"? (Г.-Х. Андерсен)